

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การดำเนินการมี 2 ระยะ ได้แก่ **ระยะที่ 1** ศึกษาสถานภาพ ศักยภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางพัฒนานักบริหารจัดการงานวิจัยของเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏและองค์กรท้องถิ่นและ**ระยะที่ 2** เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และคู่มือเพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการจัดการความรู้จากประสบการณ์ความสำเร็จเป็นระยะ ๆ ระหว่างดำเนินการรวมทั้งมีการสังเคราะห์บทเรียนและปัจจัยความสำเร็จเพื่อการต่อยอดและขยายผล

การรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการใช้แบบสอบถามจากกลุ่มนักบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการที่ร่วมโครงการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยายสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิจัย

การนำเสนอผลในส่วนนี้ จำแนกออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ 2) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และ 3) บทเรียนจากการดำเนินงานและปัจจัยความสำเร็จ

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ ผลการวิจัยช่วยให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การออกแบบการเรียนรู้จากแบบปฏิบัติที่ดี (P) 2) การจัดกิจกรรมเรียนรู้ (D) 3) การประเมินและใช้ผลพัฒนา (C) และ 4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพต่อเนื่อง (K)

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในทุกกิจกรรมได้มีการประเมินบททวนจากผู้เกี่ยวข้องโดยใช้เทคนิค AAR (After Action Review)

และการประเมินตามสภาพจริงทั้งโดยผู้ร่วมโครงการและผู้เกี่ยวข้อง ช่วยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อการปรับปรุงเป็นระยะ ๆ และช่วยให้ได้ข้อสรุปผลการทดลองปฏิบัติการจากการศึกษาดังนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการเพื่อท้องถิ่น การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้มาทดลองใช้กับนักบริหารจัดการงานวิจัยที่เข้าร่วมโครงการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ความสามารถการบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการในทางบวกอย่างเป็นรูปธรรม โดยที่ผลการประเมินช่วงก่อนการเรียนรู้โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับควรปรับปรุงอย่างยิ่ง ผลการประเมินหลังร่วมโครงการ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี

2.2 ด้านความพึงพอใจของผู้ร่วมโครงการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คู่มือ และเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ (80% ขึ้นไป) มีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ นอกจากนี้ ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการในการจัดกิจกรรมทุกครั้งโดยใช้การประเมินทบทวนผลการปฏิบัติงาน (AAR) พบว่าโดยภาพรวมผู้ร่วมโครงการมีความเห็นว่าผลการจัดกิจกรรมบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ในระดับมาก และจากการสอบถามความพึงพอใจต่อประโยชน์ที่ได้รับโดยสรุปพบว่า ผู้ร่วมโครงการส่วนใหญ่มีความเห็นต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมพัฒนาแกนนำนักบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการเพื่อท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านความต้องการในการเสริมประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ ผลการประเมินพบว่า ผู้ร่วมโครงการส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมสำคัญ 5 ลำดับแรกได้แก่ 1) การจัดให้มีเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการวิจัยแบบบูรณาการเพื่อท้องถิ่นของสถานศึกษาและองค์กรภาคี 2) การเชิญผู้มีประสบการณ์ความสำเร็จมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) การจัดประชุมปฏิบัติการเสริมประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ 4) เทคนิคการใช้ KM เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการงานวิจัย และ 5) และเทคนิคการสังเคราะห์งานวิจัย

2.4 ประสบการณ์ความสำเร็จและผลจากการปฏิบัติงานจริง ผลการจัดการความรู้จากแบบปฏิบัติที่ดี ซึ่งเป็นประสบการณ์ความสำเร็จของผู้เข้าร่วมโครงการและผู้เกี่ยวข้องงานวิจัย ช่วยให้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงคู่มือการบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการเพื่อท้องถิ่นซึ่งผู้ร่วมโครงการได้ช่วยกันจัดทำขึ้นตั้งแต่ช่วงเริ่มโครงการและได้มีการปรับปรุงเป็นระยะๆ จากผลการเรียนรู้ที่ได้ระหว่างการปฏิบัติงานจริง ช่วยให้คู่มือที่มีความสมบูรณ์ขึ้น

3. บทเรียนและปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ

ก. **บทเรียนจากการดำเนินงาน** มีประเด็นสำคัญโดยสรุปคือ กระบวนการพัฒนาคู่มือ เพื่อพัฒนานักบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการเพื่อท้องถิ่นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การบูรณาการงานวิจัยกับงานสอนและพันธกิจอื่น บทเรียนของนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏและองค์กรภาคี บทเรียนจากประสบการณ์ตรงที่สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนางานในบทบาทหน้าที่ การเพิ่มศักยภาพและความพึงพอใจของบุคลากรที่เข้าร่วมโครงการ จากการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการวิจัย

ข. **ปัจจัยความสำเร็จ** มีประเด็นสำคัญโดยสรุปคือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการมุ่งมั่นในการปฏิบัติจริงของผู้ร่วมโครงการ วิทยุทัศน์ด้านการวิจัยของผู้บริหารการบริหารแบบมีส่วนร่วมและเน้นความสำคัญของผู้เกี่ยวข้อง การประเมินและใช้ผลจากการประเมินเพื่อการปรับปรุงพัฒนา และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

อภิปรายผล

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักบริหารจัดการงานวิจัยแบบ PDCK ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มีจุดเด่นที่สำคัญ คือ มีวงจรการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ คอลด์บ (David A.Kolb, 1984, no page: อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวาณิช, 2546, หน้า 107) ที่ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ โดยสรุปเป็น “วงจรการเรียนรู้” ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ประสบการณ์เชิงรูปธรรม 2) การไตร่ตรอง 3) การสรุปเป็นหลักการนามธรรม 4) การทดลองปฏิบัติจริง นอกจากนี้ มีการประยุกต์ใช้หลักการของการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้งองค์กร (Total Quality Management) (ฉัตรนภา พรหมมา.2549 : 8-9) หลักการเทียบสมรรถนะ (Benchmarking) (ขงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. 2551: 2 - 4) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) (ขงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์. 2551: 18) ที่มีการผสมผสานสู่การปฏิบัติอย่างกลมกลืนมีความเหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของการพัฒนามาตรฐานที่ดีตามแนวคิดของ สต๊ฟเฟิลบีมและคณะ (Stufflebeam et al. 1971:113)

2. **บทเรียนและคุณค่าจากงานวิจัย** บทเรียนและคุณค่าจากการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ มีหลากหลายประเด็นที่ต้องกล่าวถึง ได้แก่ การบูรณาการงานวิจัยกับพันธกิจที่รับผิดชอบของผู้ร่วมโครงการ ซึ่งกลไกในส่วนนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทุกฝ่ายให้ความสำคัญต่อการร่วมกิจกรรม เนื่องจากประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ได้จะเป็นประโยชน์ โดยตรงต่อการพัฒนา

งานที่รับผิดชอบ ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นไปได้ในการขับเคลื่อนงานการวิจัยแบบบูรณาการเพื่อท้องถิ่นที่เป็นไปได้อย่างต่อเนื่องยั่งยืน นอกจากนี้ ในส่วนของบทเรียนและคุณค่าของงานวิจัยในประเด็นของการช่วยให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้มีประสบการณ์ตรงของการประสานเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและภาควิชาการ เพื่อการทำงานพัฒนาพื้นที่ โดยกระบวนการพหุภาคีที่มีกลไกอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องมีองค์กรในพื้นที่เป็นเจ้าภาพหลักที่เข้มแข็ง มีการทำงานที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และต้องมีการประสานความร่วมมือตั้งแต่ต้นทาง ได้แก่ การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาจัดทำแผนที่มีการประสานสู่เป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการประสานความร่วมมือระหว่างทางและปลายทางในลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จัดการความรู้จากประสบการณ์ การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งข้อค้นพบในส่วนนี้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยและประสบการณ์ความสำเร็จของการขับเคลื่อนงานในชุมชน โดยส่วนใหญ่ที่ผ่านมา (ฉัตรนภา พรหมมา : 2550)

3. ข้อเสนอการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คู่มือ และเครื่องมือเพื่อการบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการไปใช้ ผลการสังเคราะห์ความรู้จากประสบการณ์การจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการช่วยให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ รวมทั้งคู่มือและเครื่องมือเพื่อการบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการงานวิจัยได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีข้อค้นพบในส่วนของปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงมีข้อสังเกตว่าในการนำผลการศึกษาไปใช้ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว รวมทั้งการจัดให้มีระบบสนับสนุนในสถานศึกษาและองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมให้เอื้อต่อการเชื่อมโยงการทำงานที่บูรณาการพันธกิจสู่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนที่มีกลไกต่อเนื่องยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และคู่มือ เครื่องมือเพื่อการบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการไปใช้ ผลการสังเคราะห์ความรู้จากประสบการณ์การบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการช่วยให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ รวมทั้งคู่มือและเครื่องมือเพื่อการบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานจริงได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดให้มีระบบสนับสนุน

ในสถานศึกษาและองค์กรภาคีที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมให้เอื้อต่อการเชื่อมโยงการทำงานที่บูรณาการ พันธกิจสู่เป้าหมายการพัฒนาเพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนอย่างยั่งยืน

2. การพัฒนาฝีมือ เครื่องมือและตัวชี้วัดเพื่อการบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการ
เนื่องจากคู่มือและเครื่องมือที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ได้จากผลการสังเคราะห์ความรู้จาก ประสบการณ์การปฏิบัติงานบนพื้นฐานของบริบทและปัจจัยสนับสนุนทั้งด้านบุคลากรที่มี ประสิทธิภาพ การให้การสนับสนุนจากผู้บริหาร ความมุ่งมั่นของผู้ปฏิบัติและการจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้ที่มีประสบการณ์ความสำเร็จ ดังนั้นในการนำผลการวิจัยส่วนนี้ไปใช้จึงควรมี การคำนึงถึงบริบทและมีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จโดยใช้ข้อมูลจากการ ประเมินทบทวนการปฏิบัติงานเพื่อยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

3. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และสร้างกลไกให้บูรณาการพันธกิจอย่างยั่งยืน
ผลการวิจัยในส่วนที่เป็นบทเรียนจากการวิจัยพบว่าการพัฒนาที่ได้ผลดีต้องมีเครือข่ายความร่วมมือจาก องค์กรในพื้นที่โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเชื่อมโยงบทบาทความรับผิดชอบที่บูรณา การกับพันธกิจตามปกติ ดังนั้นในการนำผลวิจัยไปใช้จึงควรคำนึงถึงปัจจัยเงื่อนไขในส่วนนี้

ข. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏควรกำหนดนโยบายและแผนที่ชัดเจนด้านการบริหารคุณภาพ งานวิจัยในองค์กรทุกระดับ โดยเฉพาะระดับมหาวิทยาลัยและระดับคณะ โดยให้มีการนำคู่มือ การบริหารจัดการงานวิจัยและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้เพื่อเป็นแนวทางกร ดำเนินงานและเพื่อประเมินตนเองให้ได้สารสนเทศเพื่อการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปี การศึกษา โดยมีการเสนอผลการประเมินตนเองเพื่อใช้ผลวางแผนพัฒนามาตั้งแต่ต้นปีและมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนางานอย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง

2. องค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาในชุมชน และองค์กรภาคี ควรมีนโยบายให้บุคลากรในหน่วยงานปฏิบัติภารกิจเชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงกับ สถานการณ์ปัญหาและความต้องการของชุมชนในพื้นที่เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยมิ การประสานความร่วมมือกันอย่างเป็นระบบมีกลไกขับเคลื่อนต่อเนื่อง

ค. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการวิจัยพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการงานวิจัยขององค์กรทุกระดับในมหาวิทยาลัยโดยเฉพาะระดับคณะ และส่งเสริมให้มีการยกระดับคุณภาพการจัดการงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่องเป็นวัฒนธรรมองค์กร
2. ส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิจัยแบบบูรณาการที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลักร่วมกับสถานศึกษาและองค์กรภาคีเพื่อเป้าหมายความอยู่ดีมีสุขของชุมชนอย่างยั่งยืน
3. ควรมีการวิจัยพัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการงานวิจัยในส่วนที่เป็นระบบสนับสนุนอื่น ๆ เช่น ระบบจูงใจ ทั้งการจูงใจภายในและภายนอก และการพัฒนาระบบการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ เป็นต้น
4. ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา โดยใช้ชุดโจทย์จากแผนวิจัยบูรณาการที่ได้จากการปฏิบัติจริงของผู้เข้าร่วมโครงการในการศึกษาครั้งนี้